

TISZAINTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
 Helyben háshoz hordva: Vidékre postán szállítva.
 Egész évre... 36 korona Egész évre 40 korona
 Negyedévre... 9 korona Negyedévre 10 korona
 Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
 Nagyváradi, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.
 A szerkesztőség kéziratok visszafizetése és hirdetések a
 saadtsára nem vállalozik. kiadóhivatalos intézkedők

NAGY OLASZ OFFENZIVA.

Budapest, szeptember 18. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik:

A Presse jelentése szerint nagy olasz offenziva előtt állunk. A Brentánál megindult támadások csak levezetői a nagy csatáknak. A csata ki fog terjedni a Hétközség fensikjára s ezután fog következni az olasz katonai program legfőbb pontja, a piavei front forszírozása. Az olasz hadsereget nagyszerűen átszervezték, a Piave és a Hétközség között 800,000 főnyi olasz hadsereg áll rendelkezésre. Délnyugati hadseregünk súlyos napok előtt áll.

Amerika háborús örülete.

Wilson nem tárgyal. Erőszak a végletekig.

Rotterdam, szept. 17.

A Reuter ügynökség közli az Associated Press washingtoni tudósítójának következő jelentését:

Hivatalos körökben Burián jegyzékéről a következőképp vélekednek:

A monarchia összeomlás előtt van és számunkra, a helyett, hogy az időt békebeszédekkel fecsérelijük, elérkezett a pillanat, hogy a monarchiával szemben a lehető legkegyelményebben lépünk fel. Hivatkozunk Wilson baltimorei beszédének utolsó mondatára: „Nekünk csak egy választásunk lehet: erőszak a végletekig, hábozás és korlát nélkül.”

Amerika nem vesz részt a konferencián.

Berlin, szept. 18.

Wilson felhatalmazta Lansing külügyi államtitkárt a következő nyilatkozatra:

— A köztársaság elnökétől felvagyok hatalmazva közhírré tenni, hogy az Egyesült-Államok kormányának válasza a magyar és osztrák külügyi kormány jegyzékére a következő:

Az Egyesült-Államok kormánya abban a véleményben van, hogy az egyetlen válasz, amelyet a magyar és osztrák külügyi kormány kezdeményezésére adhat, csak az lehet, hogy az amerikai kormány már több alkalommal a legteltesebb őszinteséggel tudatta azokat a feltételeket, amelyeknek alapján az Egyesült-Államok békekötésre gondolhatnak és *sem nem akarja,*

sem nem tartja lehetségesnek, hogy megfontolóra vegyen egy konferenciára szóló javaslatot olyan tárgy felett, amelynek tekintetében állásfoglalását és szándékát már tisztán és szabatosan körvonalozta.

Az antant visszautasítja Burián javaslatát.

Berlin, szept. 18.

Balfour tegnapi beszédéről a német sajtó csak egészen röviden és meglehetősen tartózkodóan nyilatkozik, a Vorwärts kivételével, amely hangsúlyozza, hogy ez a beszéd éppen úgy, mint Wilson nyilatkozata világosan mutatja, hogy az entente hallani sem akar megegyezéssel békéről, neki olyan béke kell, melyet ő diktál.

A „Vorwärts“ cikkének további gondolatmenete ez: Burián javaslatának elutasítása határozottan *butaság és brutalitás.* Ha az entente azt kívánja, hogy az ajánlott titkos tárgyalások helyett, aminőkre gróf Burián gondol, nyilvános tárgyalások lépjenek, ám mutassa meg tisztán és világosan, hogy mit akar és ellenfeleink kormányai kérdezzék meg népeiket, vajjon kívánják-e tovább folytatni a háborút? Ez volna az egyedüli és tiszta demokratikus eljárás, de a békére irányuló előzetes megbeszélés visszautasítására épp úgy, mint a nemzetközi szociálista konferencia létrejöttének megakadályozása elítélendő, a demokratikus beszédek elnyűtt köpenyegé alá pedig nem lehet elrejtetni az ellenség titkos céljait, a melyek a mi katonai levere-

tésünkre irányulnak. Ha a francia szociálisták és az angol munkások békén tülrik a nemzetközi szociálista konferencia lehetlenné tételét és nem tudják megakadályozni Burián javaslatának visszautasítását, akkor abból arra kell következtetni, hogy ők vagy folytatni kívánják a háborút, vagy pedig a semmivel egyenlő a befolyás, amelyet kormányaikra gyakorolnak. Ebben az esetben a monarchia javaslatából, mint egyetlen vagyontétel az marad, hogy az ellenséges népek tömegeiben a javaslat visszautasítása ingerültséget és elkeseredést fog hátrahagyni.

Biharvármegye őszi közgyűlése.

Járványok. Rekvirálás kísért. Van gyermekvédelmi adó, csak emelni kell. A tenkei körjegyzőválasztás. A margittai kórház.

Tegnap tartotta Biharvármegye törvényhatósága őszi közgyűlését Malatinszky Lajos főispán elnöklésével.

A járási főszolgabírákon és a jegyzőkön kívül megjelent a közgyűlésen Beöthy László dr. v. b. t. t., aki Karácsonyi János dr. c. püspökkel hangosan beszélgetett, majd Fráter Barnabás alispánnal vonult félre bizalmas eszmecserére. Később Tisza Kálmán gróf csatlakozott hozzájuk, s Fráter László főszolgabíró, aki oroszországi élményeiről adott felvilágosítást. Létai Ernő és Morvay Zsigmond dr. képviselők is feltűntek a teremben, megjelent Vucskics Gyula dr. katonok, hátul pedig szerényen elvonulva figyeltek Rézmann Márton, Brösztel Lajos, Sárkány József plebánosok. Frissen érkezett meg Czifra Kálmán dr. ny. főispán, Pallay Lajos, az örökifju és tevékeny vezér, a monoklis Pappszász József, katonaruhában Iantsovits Jenő dr. főhadnagy, Orley György dr. közjegyző, Tatár Zoltán, Ertsey Péter, Szentkirályi Zoltán plebános, Vasady Lajos

dr s Kiss István tanfelügyelő, a sárréti Vajna István, Móricz Ernő dr főorvos, Elek Móríc jellegzetes arcával, Telegay József, Keszthelyi Zoltán főjegyző, Balogh János főjegyző, Baranyi András főjegyző, Grósz Zsigmond, Pallay Béla, Erős István dr Szunyogh Sándor dr, Gerlán Gábor dr jegyzők.

Keszthelyi Zoltán főjegyző felolvasta

az alispán jelentését,

amely elparentálta Wertheimstein Henriket, aki a megyei lótenyésztés irányítását meg-alapozta, s önzetlen szolgálataiért a vár-megye háláját érdemelte ki. Bejelentette, hogy az országgyűlési választók névjegyzéke egy két fellebbezés mellett egybeállított. A megye közegészségügye kedvezőbb volt az előző negyedévinél. Roncsoló toroklob 36, kanyaró 94, tifusz 37, vérhas 80, tuberkulózis 43 esetben fordult elő, járvány 8 esetben volt. A gabonatermés közepes, a tengeri bő termést ígér, a szőlő közepes. A hadse-gélyző bizottság rengeteg munkával elvé-gezte feladatát. A közlelemzés helyzete ne-héz volt decembertől júliusig. A hivatal 56 milliót forgatott, 468000 koronát tett félre s összes vagyona 757.000 korona. A lisztel-látást más alapokra helyezte a közlelem-zési miniszter, 1600 vagon gabonát kell beszállítani az orsz. közlelemzés céljaira s ebből 1200 vagont beszállítottak. A megye magát élelmezi s ha önként nem szolgálta-ják be az ahoz szükséges gabonát, az alispán *rekvirált* s a gabonát központilag ke-zeli. Tudomásul vették.

Az igazoló választmánynak több tagja elhalt, a választásokat október 24 re tüzték ki s kiküldték a választási elnököket. — A legtöbb adót fizetők névjegyzékét jóváhagy-ták. A számonkérőszék megelégedéssel és elismeréssel állapította meg az alispáni hiva-tal, árvaszék és főszoigabirák hivatali mű-ködését s a szükséges ideiglenes munkaerők alkalmazására újabb felhatalmazást adtak.

Meleg ováciával vették tudomásul, hogy Malatinszky Lajost Nagyvárad főispáni te-endőinek vezetésével is megbizta a minisz-ter. A főrendház reformjára Kisküküllő me-gye köriratot küldött, mivel már állást fog-laltak ebben a kérdésben, napirendre tértek a dolog fölött. Sok átiratot tudomásul vettek, nehányra felirattal válaszolnak.

A közkórházi ambulatórium létesítése, a prospektura felállítása, a szemészeti osztály kitélepitése tárgyában elfogadták az állandó választmány javaslatát.

Pallay Béla a gyermekvédelmi pótadóra vonatkozó javaslatát terjesztette elő részle-tes és helyes indokolással.

Verner Kálmán árvaszéki elnök kifejti, hogy a községek félnek ellágyottá nyilváni-tani egy kiskorut, mert akkor a törvény kö-telezi őket, hogy 7 évtől 14 évig tartásák. A törvényt most kell megváltoztatni s a men-helyre való beutalást kiterjeszteni. A javas-latot elfogadja a gyermekvédelem szempont-jából azzal a változtatással, hogy a gyer-mekvédelmi pótadót csak emelni kell, mert már a törvényben is meg van ez az adó.

Hozzájárultak.

A kolozsvári kereskedelmi és iparka-mara a választójogról szóló törvényjavaslat módosítását kérte. Napirendre tértek felette, már tárgytalan.

A tenkei körjegyző

megválasztása ellen beadott fellebbezések tárgyalásánál felszólalt

Ötvös Gyula jegyző s javasolta, hogy a

választást semmisítsék meg. Nem fogadja el az állandó választmány javaslatát, amely a választás helybenhagyására irányul.

Czifra Kálmán dr ny. főispán kéri a fellebbezés s a vonatkozó jelentések felolva-sását. Ezek után kifejti, hogy a fellebbezés érvei megdőlték, mert a I. sz. püspökség 3 szavazattal vett ugyan részt a körjegyző vá-lasztásában, de ez jogosan történt s egy egy megbízást adhatott minden községben a vá-lasztásra, amelytől nem fosztható meg a I. sz. püspökség; jogos az is, hogy egy céget a cégtulajdonos képviselt a választásnál; helyes az is, hogy kettős szavazatot senki sem adhatott le. Ötvös Gyula beszédére meg-jegyzi, hogy ő egész hivatali működése alatt azon volt, hogy a kisebb javadalmazású köz-ségekből a nagyobbba mehessenek át a jegy-zők. *Jogi érvek nem hozhatók fel a választás eredményével szemben s a főszoigabiró magatartása a felolvasott jelentés szerint nem teszi szükségessé a vizsgálatot.* Elfogadja az állandó választmány javaslatát.

Ötvös Gyula szólalt fel ezután s ki-fejti, hogy ő mint a jegyző-egyesület elnöke bírálta a tenkei jegyzőválasztást, nem kíván ebből személyes ügyet faragni.

A választás ellen beadott fellebbezéseket elutasították.

A margittai kórház.

Móricz Ernő dr főorvos betértesztette a margittai járáshoz tartozó községek képvise-lőtestületeinek határozatát, hogy Margittán 200.000 korona költséggel kórházat épít-senek. A határozatot a közgyűlés jóváhagyta s Madarassy Gábor dr államtitkárt küldött-ség kéri fel, hogy a határozatot a kormány-nal hagyassa jóvá, neki pedig önzetlen mű-ködéséért köszönetet mondjon.

Járási ügyek s kérelmek elintézése után a közgyűlés déire véget ért.

A Vörös Kereszt munkájának eredménye.

A választmány ülése.

A Vörös Kereszt egyesület nagyvárad-i választmánya tegnap ülést tartott a város-házán dr Czifra Kálmán elnökielte alatt, a me-lyen jelen voltak: özv. Echerolles Kruspér Sándorné, Pallay Lajosné, dr Mihelyi Lajos-né, Farkas Etelka, dr Fráter Imre ügyv. al-elnök, dr Vucskios Gyula, Németh István, Kereszty Kornél, dr Mayer László, dr Gyön-gyóssy István, dr Kaczián Kálmán, dr Sze-mélyi Kálmán.

Dr Czifra Kálmán üdvözlővel a megie-lenteket, megnyitotta az ülést.

Dr Vucskios Gyula a napirend előtt szólalt fel. Örömeinek adott kifejezést a ki-tüntetés felett, hogy dr Fráter Imre ügyve-zető alelnök országos egészségügyi fótaná-csossá neveztetett ki, azon érdeméért, hogy ötödik éve buzgón, önzelenül, áldozatokat nem kimélve fáradozik a katonák egészségügye érdekében.

Dr Fráter Imre hálásan köszöni e he-lyen a megemlékezést, annál inkább, mert tudja, hogy a kitüntetést az egyesület köré-ben teljesített működéséért kapta.

Dr Czifra Kálmán elnök a maga rész-éről is üdvözlőt fejezi ki a nagy kitüntetés alkalmából.

Dr Fráter Imre alelnök bejelenti ezután,

hogy Hermann Lajos irodatiszt az egyeslet kö-telékéből kilépett s helyére Kovács Ernő al-kalmaztatott.

Tudomásul vették.

Kereszty Kornél bemutatta a rendezett tárgysorsjáték számadásait, amely szerint a tiszta haszon mintegy 20.000 koronát jöve-delmezett az egyesületnek. — Örvedetes tudomásul vették s Kereszty Kornélnak és Németh Istvánnak buzgó tevékenységükért jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak.

Dr Személyi Kálmán terjesztette elő ez-után az egyesület pénztáráról szóló jelenté-sét, amely szerint a jelenleg 99.688 K az egyesület vagyona. A Katona Otthon száma-dásai szerint az Otthon készpénze 13761 K. — Az ingyen tejről szóló jelentés után a jobbkező osztály eredményes és buzgó műkö-déséről szóló jelentést hallgatták meg s a jelentéseket tudomásul vették.

Kapcsolatosan elhatározták, hogy a fel-oszlatott kórházak nagymennyiségű tollpár-náinak felesleges részét nyilvános árverésen eladják, a nagymennyiségű ágylepedőkből pedig 250 darabot darabonként 50 koronájá-val átadnak Biharvármegye közkórhá-zának.

Dr Fráter Imre közli a választmánnyal, hogy dr Kaczián Kálmán egyesületi helyi megbízottul kineveztetvén, benne értékes egyént nyert az egyesület.

Dr Kaczián Kálmán kijelenti, hogy tel-jes odaadással buzgólkodik az egyesület ne-mes céljainak érdekében.

Elnök üdvözlöi dr Kaczián Kálmánt az egyeslet munkatársai között.

A Péter Pál napi gyűjtés 3600 koronát jövedelmezett, amelyet felküldtek a köz-pontnak.

Második nap ünnepélyt rendeztek a helyi Veres Kereszt javára, s bár az ünne-pélyt elmosta az eső, mégis 4700 K volt a jövedelem, amelyet megfelezték a 4-es hon-védekkel.

A legnagyobb elismerés hangján emeli ki ügyvezető alelnök, hogy az arató felvo-nulás minden eddigi ünnepély között a leg-szebb volt, ami Pallay Lajosné érdeme, aki-eknek köszönetet szavaztak.

Végül a berettyóújfalui katonanap ered-ményéről jelentette dr Fráter Imre, hogy 30000 koronát jövedelmezett, amelyet a debreceni Katona Otthonnal közösen rendez-tek s így fele jutott az egyesletnek. A rende-zésért Jezerniczky Dénes ny. főszoigabiró és dr Ferenczy Gyula debreceni egyetemi tanár-nak, akiknek buzgó munkájuk eredményez-ték a páratlan sikert, jegyzőkönyvi köszöne-tet szavaztak s ezzel az ülés véget ért.

* Uj görög keleti püspökségek. —

A nagyszebeni kongresszus kérni szándéko-zik a kormánytól, hogy az aradi gör. keleti püspökség területéből állítson fel Nagyvára-don és Temesváron új püspökségeket. A te-mesvári püspökség alapja is biztosítva van, amennyiben néhai Gáll János főrendiházi tag végrendeletében vagyonát erre a célra ha-gyományozta. A nagyvárad-i püspökséget pe-dig az itt működő püspöki helynökségből fejleszteni kéne ki. A hír szerint Mangra Vazul e kérdésben már tárgyalta a miniszterelnök-vel és Zichy János gróf kultuszminisz-terrel.

Veszedelemes üzemek Romániában a központi hatalmak ellen.

— Ujabb hadüzenet a Központiaknak. —

Budapest, szeptember 18. (Saját tudósítónktól.) A félhivatalos Nord. Allg. Ztg. hirt ad azon üzemekről, amelyek egy idő óta Romániában folynak s melyeknek célja az, hogy Románia ismét csatlakozzon az antanthoz s újból hadat üzenjen a központi hatalmaknak.

Marghiloman kormánya írja a lap — sulyos felelősséget visel azon eredmények veszedelme miatt, amelyek a központi hatalmak mérsékelt elvei alapján megkötött bukaresti békéből származnak. A központi hatalmak vezető tényezői ezeket a fenyegető üzemeket idejében felismerték s így semmi sem lepheti meg őket. Ezen üzemek ép úgy veszélyeztetik a Monarchia nyugalmát, mint Bulgária balkáni hatalmát. Magától értetődik, hogy Németország minden tekintetben támogatni fogja szövetségesét a bukaresti béke értelmében. Remélni lehet, hogy Marghiloman elég erős lesz hozzá, hogy Romániát továbbra is abban az irányban vezesse, amely elengedhetetlen feltétele volt tárgyalásainknak, midőn Románia teljes le-
verése után a bukaresti békét megkötöttük.

Macedóniában is támad az antant.

Berlin, szept. 18. A miniszterelnökség tájékoztató távirata. A nagyfőhadiszállás jelenté:

Nyugati harctér.

Kuprecht bajor trónörökös hadcsaportja és Böehn vezérezredes hadcsaportja.

Ypernnél ellenséges előretöréseket, a Labasse csatorna mindkét oldalán többször megkísérelt részleges támadásokat vertünk vissza.

A Holnen-erdőtől északra megghiusítottuk az ellenség kísérleteit, hogy előre dolgozza magát állásaink közelébe. A Holnen és Essigny le Grand ellen megkísérelt részleges támadások is sikertelenek maradtak.

A német trónörökös hadcsaportja. — A franciák az Ailette és az Aisne között folytatták támadásaikat délelőtt Vauxaillen és Allement között, délután pedig a legerő-

sebb tüzérségi előkészítés nyomán az egész fronton nagy erővel támadtak. Pinon mellett, valamint a Laffaux Chavignon utól délre vonalainkba benyomult ellenséget ellenlökéssel ismét visszavetettük. A front többi része ellen irányuló támadások vonalaink előtt hiusultak meg.

Galwitz tábornok hadcsaportja. Nem volt különös harci tevékenység.

Albrecht württembergi herceg hadcsaportja. Kisebb felderítő harcok a lotharingiai fronton és a Vogézekben.

Macedóniai arcvonal.

A Cserna folyótól keletre a bolgárok szeptember 15-ike óta harcban állanak francia, szerb és görög csapatokkal. Az ellenség támadásainak kivédése céljából német zászlóaljokat vetettünk harcba.

Ludendorff, első főszállás-mester.

Az olaszok meginduló offenzívája.

Budapest, szept. 18. A miniszterelnökség tájékoztató távirata. (Hivatalos.)

Olasz harctér.

Az olaszok folytatták erőfeszítéseiket, hogy Monte Pertice területén levő állásunkat hatalmukba kerítsék. A tegnapi heves tüzérségi és aknatüzeléstől kísért támadások célja a Tassen-gerince volt, melyet öt ízben rohantak meg. Az ellenséget minden alkalommal elkeseredett közelharcban visszavertük. A Monte Tombon és a Monte Solaronon megghiusult az ellenség közeledési kísérletei.

Az Asiagótól keletre levő fensikon időnként nehéz tüzérségi harcok. Számos ellen-

seges repülő bombákat dobott a piavei frontunk mögött levő heységekre és az Etsch völgyére is, anélkül, hogy említésre méltó károkat okozott volna.

Albánia.

A tengerpart mentén visszavertünk egy olasz részleges támadást. A Beratól dél-nyugatra levő hegyháton, ahol vonalainkat déli irányban előbbre vittük visszavertük az ellenséges ellentámadásokat.

Nyugati harctér.

A cs. és kir. csapatoknál nem történt különös esemény.

A vezérkar főnöke.

A békejegyzék miatt a nagynémetek Hertling és a kormány távozását követelik.

Budapest, szeptember 18. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A nagynémet sajtó heves izgalommal tárgyalja Burián külügyminiszter jegyzékét. Erélyesen követelik, hogy azon csapás miatt, mely Németországot e jegyzék útján érte, Hertling, Payer és az egész kormány távozzanak helyeikről.

A részvénytőke-felemeléseket korlátozó miniszteri rendelet.

A tegnapi nagyváradi lapokban közre van adva „Nagyváradi pénzüzetek a tőke-emelési tilalom ellen” cím alatt egy kommüniké, melyben a keddi értekezletről az van mondva, hogy az értekezleten ugyszólván minden nagyváradi bankigazgató felszólalt és kifejezést adott aggodalmának afőlött, hogy a tőkeemeléseket a kormány fogja kezelni és hogy ugyanily értelemben szólalt fel az értekezletre meghívott Kereskedelmi és Ipar-kamara részéről dr. Moskovits József alelnök és dr. Sarkadi Lajos titkár is.

Ez a kommüniké helyesbítésre szorul, mert félreértésre adhat alkalmat.

En az értekezleten szintén jelen voltam, de amellet emeltem szót, hogy ne foglaljunk állást a miniszteri rendelettel szemben, mert nézetem szerint ezt az intézkedést időszerűnek és helyesnek lehet tekinteni.

Rámutattam arra, hogy részvénytőke és saját tőkék szaporítása címén a háboru alatt már eddig is mily óriási emelkedések történtek. De ha már ezektől el is tekintünk, most ószre oly nagy lajstroma volt a szaklapokban bankok tőkefelemelésének előre bejelentve, ami legalább fél milliárdnyi tőkének magukhoz való vonását és lekötését eredményezte volna.

Rámutattam felszólalásomban arra, hogy a legjobb akarat mellett sem lehet egészségesnek és aggodalom nélkülinek tekinteni azt, hogy amikor a dolgos lakosság legal-kalmasabbjaiból milliók évek óta a harcterekre vannak vetve, azalatt itthon bizonyos nagybankok és utánuk más bankok is a vidéken a közgazdasági terek számtalan zugából is maguknak sok minden üzletet és vállalkozást lefoglaljanak és hogy az erre az abnormis terjeszkedésre szükséges újabb sok száz milliókat részvénytőke emelések címén éppen e sulyos állapotok között magukhoz szivják.

Utaltam csak egyetlen árucikkben, a borüzletben kifejlődött árdragításokra és túlzásokra és jól emlékeztem az egyik szaklapban olvasottakra:

„... a pesszimizmus alól nem vonhatjuk ki magunkat. Bizonyos pénzüzetek kétségtelenül ép úgy ludasok a bor spekuláció elharapózásában, mint maga a telhetetlen kereskedelem és minthogy két vége van a botnak, a kereskedelem veszteségei által megindított pánik esetleg ezeket az intézeteket is magával ragadhatja...”

Rámutattam arra, hogy valamelyik fővárosi nagy banknak állítólag egy milliárdja van csupán borüzletbe befektetve.

Utaltam arra, hogy ne ágáljunk a kormány ellen akkor is, mikor a pénzüzetek Európa egy államában sem tapasztalt óriási elszaporodását a multban nem korlátozta és ebből baj akart kerekedni, most is, mikor némileg gátat akar vetni a szemünk előtt lefolyó káros kihatású túlzásoknak.

Az Osztrák Magyar Bank helybeli főnöke, Hiemesch Frigyes ur is felszólalt. Helyeselte a kormányrendeletet. Azt szükségesnek ítélte és megemlékezett olyan tényekről, amelyek mint intelmek itt minden bankigazgatót érdekelhettek.

A Kereskedelmi Kamara elnöke, dr. Moskovits József ur is akceptálta nagy részben a bizonyos tulterjeszkedésekre vonatkozó álláspontot és előadásában csupán a vidéki pénzüzetek érdekeire kíván kiterjeszkedni.

Ami az értekezleten előadott 50 vagy 40 millió saját tőkéjű vidéki pénzüzetekre vonatkozó elnöki javaslatot illeti, azt az értekezlet 20 millió tőkehatárig fogadta el. — Erre is megjegyeztem azonban, hogy amilyen tulzó és meg nem engedhető lehet egy talán tulterjeszkedő nagybank részvénytőkéjének 150 millióról 200 millióra való felemelése, épp úgy tulzó és meg nem engedhető lehet egy talán tulterjeszkedő spekuláns vi-

déki bank részvénytőkéjének 10 millióról 20 millióra való felemelése. Mindenesetre pedig használ, ha a mai viszonyok között ebbe más is belenéz.

Nem egészen áll tehát meg az, hogy az értekezleten ugyszólván minden nagyvárad bankigazgató felszólalt és kifejezést adott aggodalmának a fölött, hogy a tőke felemeléseket a kormány fogja kezelni.

Havas Mór
kir. tanácsos,
a Biharmegyei Takarékpénztár
és Gazdasági Bank
vezérigazgatója.

A nagyváradi tűzér nap.

A tűzerek háromnapos ünnepeinek programja lassankint teljesen kialakul. A szombatesteri színházi művészet programján a klasszikus számok mellett a modern kabaré irodalom legújabb termékeivel fog megismerkedni a közönség. Az est hangulatos prologusát Branyiczky Dezső, a tehetséges nagyváradi fiatal poéta írta s Váradi Lajos, a szintársulat szerelmes színésze mondja el. Az egyes számokat konferanc vezet be.

Vasárnap déli fél 12 órakor egyházi hangverseny lesz az olasz plébánia templomban, ahol Tamás Alfréd operaénekes ad elő egyházi dalokat.

A vasárnap délutáni népiünnepély fél 2 kor kezdődik és egész a késő esti órákig tart. Kezdetét ágyulövések jelzik, a végén pedig nagyszabású tűzijáték és konfetti csata lesz.

A népiünnepély egyik kedves mulató részese lesz az a verseny, amelyen katonák vehetnek csak részt s amelynek első díja egy 14 napra szóló szabadságos levél lesz.

Délután fél 6 órakor lezárják a sorsjegyek eladását, megkezdődik a sorsolás melyen 150 nyeremény, több mint 10.000 kor. értékben kerül kisorsolásra. A főnyeremény egy vagon tűzifa házhoz szállítva.

Galileisták a hadbírótság előtt.

A budapesti honvéd hadosztálybírótság ma reggel kilenc órakor kezdte meg dr. Szentgyörgyi Elemér századoshadbíró vezetésével Duczynska Ilona 31 éves bölcsészettanhallgató, Sugár Tivadar 21 éves orvos-tanhallgató, Csillag László 19 éves malomhivatalnok, Klein (Kelen) József 26 éves közúti vaspályatársasági mérnök és Végh Dezső 26 éves cimpfestő bönörét. Letartóztatásuk a Galilei körnek feloszlásával volt összefüggésben. Akkor kitűnt, hogy a vádlottak antimilitarista plakátokat adtak ki és terjesztettek.

A kör ellen az a gyanu merült fel, hogy tagjai kezdeményezték azokat a munkásmozgalmakat, amelyek 1917. év végén lezajlottak. A kört ennél fogva feloszlatták és a vezetők lakásain házkutatást tartottak. A házkutatáskor találták meg az inkriminált röpiratokat, amelyeket a vizsgálat terhelő bizonyítékonként produkált ellenük. — Duczynska Ilona Sugár Tivadarral szabad há-

zasságra lépett és együtt szerkesztették meg a röpiratot, amelynek antimilitarista tendenciája volt.

A röpirat terjesztésében résztvett Végh Dezső is, akinek multja szintén nagyon változatos. Végh Dezső előbb nyomdász, kőfaragó, szobrász, szemfődeles volt, majd asztalos mesterséget tanult és végül cimpfestő foglalkozást üzött. Saját bevallása szerint már régtől anarchista elveket vallott.

A háboru folyamán a behívási parancs iránt is engedetlenséget tanusított s ezért egy és fél évi börtönrre ítélték. Végh Dezső szerezte meg Duczynska Ilonának a zimmerwaldisták kongresszusának határozatait, a melyek alapján Duczynska Ilona a röpiratot írta. Duczynska Ilona a röpirat sokszorosításához egy Sólom nevű orosz szőkevény hadifogolytól szerzett be egy sokszorosító gépet és hogy ennek fizethessen, elzalogosította ékszerait. Végül antimilitarista jelvényre ragasztották tele a hadikölcsönjegyzésre felhívó plakátokat.

A harmadik vádpont az, hogy a katonákhoz is röpiratot intéztek, amelyben felszólitották, hogy sztrájk esetén ne használjanak fegyvert. Az indoklás részletesen elmondja, hogyan sokszorosították a plakátokat és hogyan terjesztették.

A tárgyalás elején személyi viszonyairól vallanak a vádlottak, aztán a bíróság zárt tárgyalást rendelt el.

A vendéglői étkezés szabályozása.

Nagyvárada város rendőrkapitányi hivatala folyó hóra a vendéglőkben és egyéb nyilvános étkezőhelyiségekben az ételek árát az árvizsgálóbizottság rendelkezéséig az alábbiakban szabályozta.

	I-sőrendű étkezőhe- lyiségben	II-odrendű étkezőhe- lyiségben
<i>Déli teríték:</i>	Korona	Korona
Leves, sült, főzeléssel, gyümölcs vagy tészta egy személyre	7-50	7.—
<i>Esti teríték:</i>		
Előétel, sült főzeléssel, egy személyre	6-50	6.—
Fehér leves	—60	—50
Barna vagy becsinált le- ves	1.—	—80
Marhahus, mártás és bur- gonya	6.—	5.—
Főzelék feltéttel	5.—	3-80
Adag főzelék	2.—	1-90
Körözött főzelék	1.—	—80
Főtt tészta	3.—	2-50
Ponty vagy harcsa	7.—	6.—
Borjupörkölt burgonyá- val, nagy adag	5.—	4-50
Kis adag	3.—	2-50
Marhagulyás csipetkével	5.—	4-50
Székelygulyás	5.—	4-50
Tormás hus	5.—	4-50
Savanyu tüdő	5.—	4-50
Piritott borjumáj	5.—	4-50
Vese velővel	5.—	4-50
Velő tojással	6.—	5.—
Gomba tojással	5.—	4-50
Töltött paprika 3 darab	5.—	4-50

A teríték keretében kiszolgáltattott egyes ételadagok legkisebb mértéke a következő: leves 2 deciliter, húsétel 10 dekagramm, fő-

zelékköret 2 deciliter, egyéb köret 15 dekagramm, főtt tészta 15 dekagramm, sült tészta vagy felfújt tészta 12 dekagramm. Etlapszerinti étkezésnél pedig: leves 3 deciliter, húsétel 20 dekagramm, főzelékköret 3 deciliter, egyéb köret 20 dekagramm, főtt tészta 20 dekagramm, sült tészta vagy felfújt tészta 15 dekagramm.

Figyelmeztetjük az étkezőhelyek tulajdonosait, hogy az étlapot minden ilyen helyiségben olyképpen függesszék ki, hogy az már az utcáról is könnyen olvasható legyen s kifüggesztendő a hatóságilag jóváhagyott árjegyzők egy példánya is, mely árjegyzéken az egyes ételadagok sulya feltüntetendő.

Az ezen rendelet ellen vétők hat hónapig terjedhető elzárással és 2000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel sújthatók s ezenkívül iparüzési jogosultságuk felfüggeszhető, sőt meg is vonható.

Nagyvárada, 1918 szeptember 9-én.

Jánossy,
tb. főkapitány.

Szokatlan elismerés Jantsovits Jenő dr-nak.

Köztudomásu volt hetekkel ezelőtt, hogy Jantsovits Jenő dr főhadnagy a vármegye gazdasági munkabizottságának vezetője a megyei mezőgazdasági érdekek heves védelmezése közben összeütközésbe jutott Jilg Hugó temesvári vezérkari főnökkel, aki azal fenyegette meg a főhadnagyot, hogy hivatalosan megdorgálja.

Mindenki azt hitte, hogy Jantsovits dr kegyvesztett lett s már utódát is kezdték jelölgetni abban az állásban, amely most mindennél fontosabb, mert az orosz foglyok bevonása folytán a katonai munkaerőt adja az őszi munkálatokhoz s a fatermeléshez, még pedig a bevonás arányában. Nagy tapintatra, lélekjelenlétre s erős kézre van ott szükség, ahol az a parancs, hogy amennyi magyar foglyot küldenek haza Ukrajnából, Oroszországból, Szibériából stb., ugyanannyi ugyanoda való orosz foglyot kell viszaküldeni s pótolni.

Jantsovits Jenő dr hazajött s nehéz, évekre terjedő munkája után várta áthelyezését.

E helyett megérkezett a most távozó Hess Rudolf gyalogsági tábornok parancsa, aki szokatlanul meleg elismerését fejezi ki Jantsovits dr főhadnagnak.

A temesvári katonai parancsnokságnak legutóbb kiadott 209. számú parancsa írja:

„Jantsovits Jenő dr főhadnagy ezideig mint hadifogoly ügyeletes tiszt, Biharmegyében a legnehezebb viszonyok között a legkiválóbb szolgálatot teljesítette. Egész speciálisan ki kell emelni, hogy a nevezett tiszt a gazdasági munkabizottságnak, valamint a népesség bizalmát egyformán bírta és ily módon a mezőgazdaság érdekeit a lehető legjobban és eredményesebben mozdította elő. Én, fejezi be Hess tábornok a szokatlan meleg hangu elismerést, ezen kiváló munkásságu s ügybuzgó tisztnek a dicséző elismerést a legmagasabb szolgálat nevében nyilvánítottam.“

Ritka eset, hogy a munka, becsületes kötelességtudás ilyen megfelelő jutalomban részesüljön.

Kirabolták a Félix-fürdő bérlőjét.

20.000 K értéket vittek el.

A Félix-fürdőben kedden éjjel nagyszabású betöréses lopás történt. Reigl Ernő fürdőbérlő tegnap korán reggel, mikor hálószobájából az iroda helyiségébe ment, meglepetve látta, hogy az iroda külső ajtója ki van nyitva, az irodában pedig nagy a rendetlenség. Az íróasztalában levő kézipénztár fel van feszítve s az ott elhelyezett pár ezer korona pénzkészlet hiányzik.

Mikor jobban körülnézett, vette észre, hogy még nagyobb a kár azáltal, hogy a betörők nagymennyiségű ruhaneműt is elvittek.

Igy igen sok és értékes fehérnemű, ágynemű, egész öltözet ruhák s tizenkét pár cipő hiányzik, úgy hogy Reigl Ernőnek egyetlen pár nyári cipője maradt meg. A kár mintegy 20.000 K.

A betörők az erdőben levő vasútállomás felé menekülhettek a rabolt holmival, mert az irodaépülettől a vasut felé vezető uton volt eldobva egy szivardoboz, amelyben az elvitt pénz a kézi pénztárban volt.

A fürdőben állomásozó csendőrörs megindította a nyomozást.

A fürdő gépésze, aki éjjel 12 óra felé körüljárt a telepen, hogy ellenőrizze el van e oltva minden villanylámpa, két fiatal suhancot látott az iroda felől a vasut állomás felé menni.

A betörést Reigl Ernő bérlő tegnap délután bejelentette a nagyváradai csendőrségnél, a mely szintén megindította a nyomozást.

HIREK

* Az Urak Mária Kongregációja ma, csütörtökön este fél 7 órakor tartja a szent József intézetben összejövetelét. Az előadás tárgya: Harc a váradai püspökség váráért és vagyonáért 1516 ban. Előadó: dr Karácsonyi János c. püspök, a kongr. t. tagja. A vacsora elmarad.

* 7000—7000—1000. A közéleti ügyosztály cipőfrontján tegnap az ezresek jelentek meg. Három hónappal ezelőtt szervezte Lukács Ödön ezt az ügyosztályt s azóta a rácson innen 15000 ember jelent meg, akik bejelentőlapot kértek Horkay Elemértől, cipőutalványt Hant Gyulától, javításra szóló utalványt Feledt Franciskától s Pártos Arnold jegyezte rá az utalványokra, hogy hol és mi kapható, mert ő tartja nyilván a cipőkészleteket. E három hónap alatt 7000 pár cipő csináltatására adtak ki utalványt, 7000 pár cipőt javítottak a város három cipőjavító műhelyében s 1000 boldog ember saját anyagából, mérték után csináltatott saját cipőt saját mesterénél. Az ügyosztálynak nagy nyeresége Mónus Sándor nagyiparos belépése, akit az orosz foglyok elvonása sem volt képes jóhírnevű üzemének abbahagyására bírni. Most saját üzemén kívül a cipőüzem főosztályát vezeti, sok ezer koronát

éző bőrraktár van a kezén, ő vigyáz a bőrkészletre s ez a vigasztaló, mert jut mindenkinek belőle: cipőjavítónak, rendőrnek, detektívnek, tisztviselőnek.

Ukránia szövetsége a központi hatalmakkal. A legutóbbi nagyfőnökségi események, Hintze államtitkár bécsi tárgyalásai és Ausztria-Magyarország hivatalos békelépése elterelték a figyelmet arról a jelentőségteljes látogatásról, melyet Skoropadsky, ukrán hetman a német császárnál és a német főhadiszálláson tett. Pedig mint hiteltérdemlő beavatott helyről értesülünk, a hetman látogatása a legfontosabb diplomáciai események közé tartozik, mert nem kevesebbről van szó, mint hogy a neutralitás állapotán amugy is erős szálakkal a központi hatalmakhoz fűzött ukrán köztársaság formailag is szövetségbe lép velünk. Ennek a létesülő szövetségi szerződésnek legfontosabb része egy katonai konvenció, melynek értelmében Németország veszi magára az ukrán állam haderejének megszervezését.

* Felemelték a lisztadagokat. Tudatom a város közönségével, hogy csütörtök szeptember 19-től kezdődőleg az összes hatósági liszt és élelmiszerüzletek az 1918 szeptember 19-től szeptember 26-ig terjedő szelvényre a teljes lisztadagot, vagyis az eddigi 1 kg. kenyérliszt, 20 deka nullásliszt és 20 deka főzőliszt helyett 1 kg. kenyérlisztet, 33 deka nulláslisztet és 33 deka főzőlisztet fognak kiszolgáltatni. Miután így a miniszteri rendeletben előírt teljes 240 gr. napi lisztadagot szolgáltatnom ki, felhívom a közönséget, hogy pótdagok végett sem hozzám, sem a közéleti ügyosztályhoz sem írásban sem pedig szóval ne forduljon, mert nem vagyok abban a helyzetben, hogy bármely címen előterjesztett ilyen kérelmeket teljesíthessek. Nagyvárad, 1918 szeptember 18. Lukács Ödön, polgármesterhelyettes.

* A közéleti ügyosztály visszafelvétele megkezdése. Tudomásomra jutott, hogy az új élelmiszerutalványok kiadása körül felmerült felszólalásoknak három héttel tartott bejelentése alatt több minden alap nélkül jogtalan követeléssel állottak elő, azaz hamis adatok bemondásával igyekeztek a közéleti ügyosztályt félrevezetni, hogy maguknak nagyobb mennyiségű élelmiszert biztosítsanak. E csálási szándék egyrészt mások megővítéséhez vezet, másrészt elvonja az élelmiszeri ügyosztályt is másnemű közhasznú munkától, de a munkaerők felesleges megterhelésével tetemes, hiábavaló költséggel is terheli a közpénztárt. Az indokolt és jogos felszólalások bejelentése és elintézése körül elmentem a legmesszebb menő határig, de most már éppen a nagyközönség érdekeit szem előtt tartva kénytelen leszek a legszigorúbb megtorító eszközökhöz nyulni a rosszhiszemű zaklatókkal szemben, miert is köztudomásra hozom, hogy mindazok ellen, akik hamis adat bemondása által az élelmiszeri ügyosztályt félrevezetni ezáltal maguknak vagy másnak a közönség rovására a megszabottaknál nagyobb mennyiségű élelmiszert kieszakóznak akarnak, a rendőri büntető eljárást megindítottam. Az élelmiszeri ügyosztály munkamenetének biztosítása céljából 1. hó 23-tól kezdődőleg az élelmiszerjegyek körüli reklamációk csakis írásban terjeszthetők elő. Az írásban benyújtott panaszokat vagy kérelmeket a helyszínen vizsgálat tár-

gyává fogom tétetni. Az elintézés eredményéről kérelmezők írásbeli értesítést kapnak. Nagyvárad, 1918 szeptember 18. — Lukács Ödön, polgármesterhelyettes.

* Kovács Mártha férjhez ment. A Szigligeti színház volt primadonnája, Kovács Mártha tegnap Szombathelyen házasságot kötött Stirling Rudolfal.

* Az Orvosegylet új titkárja. Közéledvén az Orvosegylet nézve jelentős téli szezon, amikor is a felolvasások rendezése, kiválasztása, megtartása a tudományos művelődés főforrásává lesz, a biharmegyei és nagyváradai orvos gyógyszerész egyesület Fráter Imre dr egészségügyi főtanácsos elnöklésével ülést tartott, hogy Berkovits René dr lemondásával megüresedett titkári állást betöltse. A választás Verzár István dr-ra, a biharmegyei közkórház osztályorvosára esett, aki tudományos működésével, gazdag képes ségeivel, nagy szaktudásával s gyakorlati gyógyászati sikereivel szakkörökben a legnagyobb hírnévnek örvend.

* A városi tanács a színházi helyárok felemelése kérdésében. Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának a színházi helyárok felemelésére vonatkozó határozatát Weiszlovits Gyula törvényhatósági bizottsági tag megfellebbezte s a fellebbezés eldöntéseig a helyár felemelését függőben tartani kérte. Az ügy tegnap Nagyvárad város tanácsa elé került s a tanács a következő határozatot hozta: Minthogy a színházi helyárok felemelése szabályrendeleti uton van a színházi bizottság hatáskörébe utalva, — ennél fogva a helyárok felemelése jogos keretek között történvén, ezen kérdésben határozni a tanács magát nem tartja illetékesnek.

* Affér a Kaszinóban. Szerdán délután Böhm Jenő kuriai bíró két fiának kíséretében megjelent a Bihar megyei nemzeti kaszinó helyiségében s mikor Fráter Emil országgyűlési képviselőt nem találta ott, a nagyteremben összegyűlt társaság előtt becsutellen rágalmazónak nevezte, mert a képviselő megrágalmazta családjának egyik női tagját. Majd bocsánatot kérve, hogy más alkalom híján, kénytelen ez uton elégtételt szerezni, két fiával, kik mindketten tüzértisztek, a Kaszinó helyiségéből távozott. Természetes, hogy az eset nagy feltűnést keltett az egybegyűlt kaszinótagok között, annál is inkább, mert Böhm Jenő egyúttal a kaszinói választmányi tagságáról is lemondott. Az izgalmas ügyben a Kaszinó igazgatósága tanácskozott.

* A Bihar megyei és Nagyváradai Közalkalmazottak Beszerzési csoportja ismételen felhívja sertésbizalmi tagjait, hogy a hivatali engedély kiállítására végett külön kérvénnyel közzvetlenül és azonnal Nagyvárad város Polgármesteri hivatalához forduljanak. A kiadott hivatali engedélyeket pedig a takarmány vásárlási igazolványok kiállítására iránti eljárás megtétele céljából ide haladéktalanul, de legkésőbb e hó 25-ig bemutatásuk mert különben bevásárlási igazolványuktól elesnek.

* Nagy betörés a sarkadi cukorgyárba. Sarkadról vett értesülésünk szerint az ottani cukorgyárban tegnap éjjel betörést követtek el ismeretlen tettesek. A munkások ruháit törték fel s több mint 3000 kor. értékű különféle ruhákat loptak el.

Belgium és Szerbia kártalanítása az antant főfeltétele.

Budapest, szeptember 18. (Saját tudósítónktól.) Hágából jelentik: Félhivatalos lapjelentések szerint az antant válasza a hét végére várható. A szövetségesek mielőtt a jegyzékre a választ megadnák, azt fogják követelni: jelentsék ki a központi hatalmak, hogy bizonyos feltételekhez, Belgium és Szerbia kártalanításához előre hozzájárulnak.

Svájci lap a békejegyzékről.

Budapest, szeptember 18. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: A Baseler Nachrichten szerint elképzelhetően, hogy az antant az osztrák-magyar békejegyzéket elutasítsa, ha a legkevesebb reményét látja annak, hogy az együttes tárgyalással valamit el lehet érni. Franciaországnak és Angliának és Olaszországnak tisztában kell lenni a helyzettel, mielőtt a jegyzékre válaszolna. Meg kell gondolniok: ki biztosítja őket, hogy a hadiszerencse állandóan hű marad hozzájuk. Burián külügyminiszter javaslata igen helyes és okos, ezért kevés remény van rá, hogy a gonoszság és ostobaság elfogadja.

A cseheket japán is elismerte.

Budapest, szeptember 18. (Saját tudósítónktól.) Stockholmból jelentik: A Reuter-ügynökség hivatalosan jelenti: Japán elismerte a cseh hadsereget, mint küzdő szövetségestársat és a cseh nemzeti tanácsot, mint a cseh hadsereg főparancsnokát.

* Kifizetik az osztrák gyermekek nyaraltatása után járó díjat. A nyaraltatásra Nagyváradra hozott osztrák gyermekek ügyével foglalkozott tegnap a városi tanács. A gyermeknyaraltatók részére fejenként 60 K összegnek kifizetését a napokban megkezdi a városi pénztár, mivel az erre szolgáló összesen 49239 koronát az állampénztár már megküldötte a városnak. Az összeg kifizetésével a tanács Szóke József pénztári ellenőrt és Erdélyi Bernát pénztári segéd tisztet bízta meg.

* Eltiltotta, de árulják. A belügyminiszter sok személység utcai árusítását tiltotta el, amelyeknek címét is közöltük. A Szent-László, Bémer- és egyéb téri utcai árusoknál azonban vidáman árulják a Faun t, meg a ronda mocskos Fidibuszt s a többi pornografiát. Egy utazó figyelmeztette az egyik elárusítót, hogy ezt, meg ezt nem szabad árulni, mire az elárusító így felelt: — Annál jobban kél, ha eltiltják. — A miniszter eltilt, a tilalom azonban nem hatódik végre. Ez a porhintés a közönség szemébe.

* Kevés dohányt adnak a héten. — A szenvedélyes dohányzókra megint rájár a rud. Értesülésünk szerint a nagytözsde e héten ismét kevesebb mennyiségű dohányt neműt kapott s ez is csak a rosszabb minőségű fajokból áll. Cigaretta, szivar nagyon kevés van, az is Virzsina s kis részben Duna. Olcsóbb pipadohányt fognak e héten a trafikok kapni, aminek a pipások örülnek, mert eddig ők voltak hátrányban a kevés pipadohány mellett, de most az lesz, igaz, hogy rossz és kevés, de a semminél mégis talán jobb.

* Felhívás a férfi és női szabó iparosokhoz. Felkérem a területünk kötelékébe tartozó összes férfi és női szabó iparosokat, hogy f. hó 19 én, azaz ma, csütörtökön d. u. 5 órakor a testület helyiségében a szakmát érintő rendkívül fontos ügyben okvetlen és teljes számban megjelenni sziveskedjenek. A testület elnöksége.

* Emelkedtek az árak a hatósági étkezésekben. Tudatom a város közönségével, hogy a hus és élelmiszerárak emelkedése folytán a hatósági étkezésekben kiszolgáltandó ebéd árakat csütörtök, folyó hó 19-től kezdődőleg a következőkben állapítom meg: Körös utcai hatósági konyhában leves, hus és főzelékből álló ebéd 2 K 60 f. Leves, főzelékből álló ebéd 1 K. Külön tésztajegy 1 K. A Feketesásban levő hatósági munkásétkedében leves, hus és főzelékből álló ebéd 2 K 60 f. Leves, főzelék 1 K. Külön tésztajegy 1 K. Nagyvárad, 1918. szept. 18. Lukács Ödön polgármesterhelyettes

* Értesítés. A cipész szakosztály elnöksége tudatja a város nagy közönségével, hogy a város által kiosztott bőrányagok jóságáért szavatosságot nem vállal. — Mindenesetre ajánlja az elnökség a közönségnek, hogy a készített lábbeliket, akár újak, akár ócskák, azt talpvédővel lássák el. Tisztelettel a cipész szakosztály elnöksége.

* Köszön szükséglet bejelentése. Felhívjuk mindazon gyári és ipari vállalatok vezetését, amelyek üzeme szénfűtésre van berendezve, hogy az alulírott kamaránál a hivatalos órák alatt sziveskedjenek bejelenteni, hogy az idei kampányban üzemük részére körülbelül mennyi szénre lesz szükségük. Tervez magyarázatok elkerülése végett közöljük, hogy nem hivatalos adatgyűjtésről van szó, hanem egy nagy vállalat óráit gondoskodni az ipari vállalatok szénszükségletéről s az erre vonatkozó számítások megérteléről van szükség az adatokra. Nagyvárad, 1918. szept. 18. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara Dr. Moskovits József elnök, dr. Sarkadi Lajos titkár.

* Megadóztatják a szénét. A hivatalos lap tegnapi száma közli a szénadó szentesített törvénycikkét. Az adó a szén értékének 20 százaléka. Az érték megállapítására az adókötelezettség beálltán az időpontja — szállítás, a külföldről behozott szénnél, a határra jutás — a mérvadó.

* Zeneoktatás. Láposy Erzsébet zene-tanárnő Bethlen-utca 20. sz. Hegedűből, zongorából, zeneelméletből órákat ad. Övönői, tanítónői és zeneakadémiai vizsgára előkészít.

* Uj szabóüzlet. Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására adni, hogy ifj. Erdős Albert és Ausländer S. helybeli szabócégeknél sok évi szabász működésem után, Nagyváradon, Szent János-utca 52. sz. alatt modern szabóüzletet nyitottam. Készítek papi, polgári- és katonai-, valamint gyermekruhákat, továbbá fordításokat és átalakításokat a legutányosabb árak mellett elvállalok. A n. é. közönség szives pártfogását tisztelettel kérem Gerhardt Ferenc férfiszabó, Szent János-utca 52

Színház.

A színház műsora:

Csütörtök: Asszony és bábu.
Pétek: Asszony és bábu.
Szombat délután: Sztambul rózsája;
Este: Tüzekek művészestétye.
Vasárnap délután: Románc.
Este: Tul a nagy Krivánon.

Az asszony és a bábu.

A Vigszínház darabja, tehát Nagyváradon is elo kellett adni. Ennél bölcsőbb okát azonban nem tudná találni senki annak, miért kellett Pierre Louis és Frondaie férceleményét nálunk is színrehozni.

A darab témája az, hogy a férfi az asszony kezében csak bábu, azt csinál vele, a mi neki tetszik, gyötri, orránál fogva vezet s közben csak az imponál neki, ha a bábu egyszer megint férfi lesz és a szeszélyeskedő hölgyikét jól elveri. Ebből lehetne nagyszerű vigjátékot írni, a tréfás motívumok elhagyásával akár tragédiához is alkalmas téma kínálkozik, Pierre Louis azonban üres, tartalmatlan, képtelenségekkel teli lapos színművé torzította a jó ötletet és hogy a darab laposságát mégis bevegye a publikum, belelőzdeltek meztelen táncot, kényes témáknak franciáknál teljesen szokatlanul nyers tárgyalását és beleszóttek olyan jeleneteket, amelyek jóízű közönség elé, tisztességes színpadra nem valók. A mi Szigligeti színházunk legújabb ujdonságát bizony csak olyan közönség veszi be, melynek intelligenciája s hadimilliomosnék, erkölcsi érzéke a Lipótvárosét nem haladja felül.

Konstatáljuk és pedig örömmel, hogy a nagyvárad közönség mai összetételében sem ült fel a Vigszínház ujdonságának. A durvaságon talán kevesebben ütődtek meg, azt az itteni előadás is tompította, de a darab ostobasága és nivótlansága kiabált és azt nem vette be senki.

A főszerepet Hevessy Mariska játszotta az ő kiváló alakító képességével. Egyik legfőbb érdeme, hogy szerepének sértő és kirívó trágár részein diszkrétül tudott átsiklani. Partnerének, Bihari Akosnak a hipermodern szerep nem felelt meg. Kár az ő komoly, klasszikus tehetségét efféle csacsiságokra pazarolni, mint Mateo tehetetlen és férfiatlan szerepe. Két kisebb szerepben Stoll és kivált Pogány Janka tűntek ki. — Jósika Mici is egy kis, jelentéktelen szerepben mutatkozott be. Meglepő a hasonlósága a tragikus körülmények közt épp most elhunyt szegény Szentgyörgyi Máriához. Szép megjelenésű színésznő, organuma kellemes, úgy látjuk, elég jól játszik; be fog válni.

Csak a színház első ujdonsága nem vált be.

Tosca. Puccini csodásan szép operája, az örökbecsű muzsika modern megnyilvánulása, a Tosca. Ennél hangosabb sikerű operát keveset ismernek a klasszikus muzsika színpadai. A Tosca-ra készül most a váradi színház énekes személyzete s bizonyára nagy jelentőségű művészeseménye lesz Nagyváradnak az opera ezidei felújítása.

Délutáni előadások. E héten is két délutáni előadás lesz. Ezuttal is körültekintő izléssel állította össze a délutáni előadások műsorát a direktió. Szombat délután a Stambul rózsája, ez a finom muzsikájú Fall-operett, vasárnap délután a szenzibilis amerikai színjáték, a Románc kerül előadásra.

Tul a nagy Krivánon. A budapesti nyári szezonnak leghangosabb sikerű operettj, Tul a nagy Krivánon kerül vasárnap este színre.

TANÜGY.

* Az állami felső leányiskola és leánygimnáziumban a tanévnyitás folyó hó 20-án, szombaton lesz, a tanulóknak háromnegyed 8 órakor kell a Széles utcai ideiglenes helyiségben megjelenni. A rendszeres tanítás hétfőn, 22-én kezdődik. A párhuzamos első osztályban még mindig vannak betöltetlen helyek, jelentkezőket elfogad az igazgatóság. Gajda igazgató.

MOZI.

Psylander-film a Vigadó-mozgóban. A Nordisk comp mostanában becsátotta világforgalomba azokat a nagyszerű filmfelvételeket, melyeknek a főalakja a felejthetetlen nagy filmszínész, Psylander. A Vigadó mozgószínház igazgatósága most megszerezte a Független legördül című megrendítő művészdrámát, melynek domináló eseménye Psylander kristályosan tiszta, mesteri alakítása. Az abszolút művészet az, amit ebben a darabban ez az elmúlt nagy tehetség produkál. A Vigadó ma mutatja be a pompás filmet, melynek előre megjósolhatóan nagy sikere lesz.

Az utolsó éjszaka. Megható színész történet. A modern élet zug benne. Az utolsó éjszaka címmel most kerül nemzetközi forgalomba a remek újdonság, melynek főszerepére a zseniális filmszínésznőt, Berki Lilit a kitűnő primadonnát szerződtette a vállalat. Egy új tehetség is feltűnik a megrázó drámában, Fekete László fiatal sokatígérő talentuma színész s kivüle a magyar színpadok kiválóságainak egész sora játszik a külföldi hódító útjára indult darabban, melyet mai fényes programján hoz színre a népszerű Uránia.

Főszerkesztő:	Feloldás szerkesztő:
Dr. KRÜGER ALADÁR.	Dr. PAPP KÁROLY
Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r.-t.	

Bérbeadó vasuti restauráció

A gróf Stubenberg József székelyhidi uradalom tulajdonát képező vasuti „restauráció” 1919 január hó 1-től, 3 évre a berendezéssel együtt bérbe adó. Ajánlatok csakis szakmabeliektől a felajánlott évi bérösszeg kitüntetésével október 1-ig az uradalom számtartói hivatalához Székelyhidon adandók be.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától,
1917—1918. sz.

Hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala mint I. foku iparhatóság ezenel közhírré teszi, hogy Stern Dezső által felállítani szándékolt faipari telepengedélyezése tárgyában f. évi szeptember kó 28-ik napjának délelőtti 10 órájára a Kolozsvári-utca 135. sz. házhoz helyszíni tárgyalást tűzött ki, amely körülményről az érdekeltek oly figyelemzetéssel értesítettnek, hogy esetleges kifogásaikat a helyszíni tárgyalás alkalmával adják elő, mert a későbbben teendő felszólamlások figyelembe vételni nem fognak.

Nagyvárad, 1918. szeptember 17.

Gerő,
rendőrfőkapitány.

3/1918 - 4. árvb. sz.

A nagyvárad kir. törvényszék,
mint árvizsgáló bizottságtól.

Hirdetmény.

Dr Papp Károlynak, Heller és Deutsch cég és Morvai Pál elleni árdragítási ügyében a nagyvárad kir. törvényszék árvizsgáló bizottsága által a 3. alszám alatt hozott jogerős határozat alapján Heller és Deutsch nagyvárad cég 391 korona 50 fillér, Morvai Pál cipész pedig 991 korona 80 fillér, összesen 1383 korona 30 fillér 155/1918 tétel alatt a nagyvárad kir. törvényszék elnökénél elnöki letétbe helyeztek.

Erre az összegre azok tarthatnak igényt, akik Heller és Deutsch nagyvárad cégtől a folyó 1918 év folyamán fehér vászon női fél cipőt vásároltak, és a fenti határozat alapján szolgáló cíppel való ugyan azonos minőségét és a vásárlás megtörténtét igazolni tudják. Jelentkezni az árvizsgáló bizottság elnökénél lehet.

Ezen igazolás esetén páronként 48 korona 70 fillér visszautalására számíthatnak. Ha valaki igényét ezen közzétételtől számított egy (1) év alatt nem érvényesíti, a letétbe helyezett összeg egész fennmaradó része a 31/1917 M. E. sz. r. 7. §-a alapján a rokkant katonák részére fog kiutaltatni.

Nagyvárad, 1918. év szeptember 9.

Seres Barna sk. az árvizsgáló bizottság elnöke.

A kiadmány hitelül:

Zsembery Márton,
segédhivatali tisztviselő,
az árvizsgáló bizottság
irodavezetője.

Vidékre, II. polgárlista leány és III. elemi végző fiugyermekek meli

megfelelő képzettséggel bíró
róm. kath. női tanerő,

ki a háztartásban is segédkeznék, alkalmazást nyer.

Zongoratanítást vállalók előnyben részesülnek.

Dr. Suhayda György,
Sal Ferenc-utca 8. szám.

Kijárónak keres 14—15 éves leányt a Tiszántúl kiadóhivatala azonnali belépésre.

URÁNIA mozgószínház	MA Az utolsó éjszaka. Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.
APOLLÓ mozgószínház	MA Uj műsor. Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.
VIGADÓ mozgószínház	MA A függöny legördül. Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.

HETI ÁRJEGYZÉK:

Porcellán mozsár ütővel	12—
Majolika gyümölcsállvány 6 tányérral	15—
Majolika tálcá fogóval	8—
Majolika cukortartó díszes	8—
Majolika gyümölcskészlet	8—
Vizes készlet csiszolt üvegből	12—
Boros	12—
Likör	12—
Befőttes készlet kristály fehér	12—
Gyümölcs készlet kristály üvegből	12—
Majolika fali sőtartó színes	8—
Majolika vizeskancaó színes	10—
Kenyérkosár színes üveggel	10—
Chinaezüst cukortartó	10—
Chinaezüst gyümölcsállvány	10—
Majolika virágváza színes	5—
Majolika virágfazék	5—
Majolika díszfigura	5—
Porcellán főzőlábas	5—
Porcellán főzőfazék	5—
Teáskészlet színes aranyozással	50—
Kávészék színes aranyozással	50—
Feketéskészlet színes aranyozással	50—
Ebédőkészlet felszerelve sz. aranyozással	150—
Hidegfelvágott készlet sz. aranyozással	40—
Mosdókészlet színes finom díszítéssel	50—
Falitükör színes aranyozott kerettel	80—
Asztali-lámpa teljesen felszerelve	25—
Függő-lámpa teljesen felszerelve	30—
Teáspohár chinaezüst foglalásban	8—
Teáscsésze színes finom aranyozással	4—
Kávécésze	4—
Köpécésze	5—
Főzőlábas barna tűzálló füllel	5—

Nippek, Figurák, Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt viztartók, Konyhaberendezési cikkek, Képek, Ablaküvegezés.

Eladás nagyban és kicsinyben is

KOMLUS TESTVEREK

üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg és díszműáru nagykereskedés.

Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszám 372.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

„Óriás földieper“
palántákat 100 darabonként utánnéval szállít 8 koronáért Haverlandné Mezőtelegd 2.

Tanuló-fiuk,
leányok és munkásnők jó fizetéssel felvétetnek Feldstrick Kálmán könyvkötészetében, Széchenyi tér 6.

Izletes saláta csakis „salátfé” saláta fűszerrel készíthető, ecet, olaj, bors vagy só hozzátevéle nélkül használható. Kapható Farkas István Apolló drogériájában.

Jogi könyvek
gyűjteményes kiadások, Corpus Juris Hungarici 1900-ig bőrkötésben stb. eladók. Cim a kiadóban.

Poloskairtó
Noksin biztos, kipróbált, megbízható poloskák irtására. Kis üveg 4 K, középüveg 8 K, nagy üveg 14 K. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-utca 7-B.

Selyem a divat!
Gyönyörű kosztüm és ruhaselymek, finom gyapjuszövetek, blousok, tavaszi felöltők, kalapok, ernyők, ridikülök és piperecikkek legolcsóbban Czillér Imre nagyáruházában.

Ruhafesték
valódi két oroszán H védjegyű minden színben kapható. Ára 70 fillér. Viszonteladók árendeményben részeseülnek. Farkas István „Apolló” drogériája, Rákóczi-utca 7-B. sz.

Kiadó
üzlethelyiség. A Zöldfa épületben a volt kávéházi helyiség (körülbelül 300 négyzetméter terület) kiadó. Értekezhetni a „Fekete Sas és Zöldfa r.t.” irodájában, Saspassage 22. sz. lépcső, 1. emelet. Telefon 14-00.

Jó bizonyítványokkal rendelkező megbízható egyén hivataloslag minőségben állandó alkalmazást nyer az Egyesült Bank és Takarékpénztárnál, Bémer-tér 4.

Zongoratanítónő,
ki intézetben is több év óta tanít, magánzongora órákat vállal jutányos feltételek mellett. Házhoz is jár. Pável-u. 19.

Fényképészeti
lemezek, papírok, vegyszerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-utca 7-B.

Ne dobja ki pénzét
a ruháért, mert a kitűnően bevált ruhafestékekkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag tisztíthatja. Egy levél ára 70 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszertárában, a városháza mellett.

Tyukszemirtő
három nap alatt elmulaszt tyukszemet, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában Nagyvárad, Rákóczi-utca 7-B. sz.

Pemete
és hársfamézucorka elhárítja a köhögést és rekedtséget, hurutot, kiváló hangtisztító, oldó hatása. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Németh Pál Aranykereszt gyógyszertárában, a városháza mellett.

Keresünk
azonnali belépésre egy irodaszolgát, egy éjjeli őrt, kettő kenőmunkást és éjjeli munkára lakatos. Moskovits Mór.

Ör
lakással és jó fizetéssel felvétetik a Fekete Sas részvénytársaságnál. Jelentkezni csak délután 3-5 óra között a részvénytársaság irodájában, Saspassage 22. számú lépcső, 1. emelet.

Bérbeadó
Kossuth Lajos-utca 2. sz. házban (Szent László téren) koresma, vendéglő és bodegának kiválóan alkalmas üzlethelyiség hosszabb időre. Bővebb felvilágosítás a Polgári Takarékpénztár r. t. nagyváradai cégnél nyerhető.

Butorozott
szobák kiadók Zöldfa-épület emeletén. Értekezhetni a szobakezelőnőnél.

Ő csász. és Apost. kir. Felségének legfelső felhatalmazása folytán.

45. csász. kir. államsorsjáték
polgári jótékonycélokra.

Ezen sorsjáték 22.747 készpénznyereményt tartalmaz, 700.000 kor. összértékben. **A főnyeremény 250.000 korona.** A húzás nyilvánosan Wienben, 1918. október 3-án fog megtartatni. Egy sorsjegy ára 5 K.

Sorsjegyek Wienben a csász. kir. államsorsjátékok osztályánál, III., Vordere Zollamtsstrasse 5. sz. a., a m. kir. lottó- és sorsjátékok igazgatóságánál Bpest, IX., Vámpalota, továbbá a lottógyűjtődékekben, dohánytözsdekben, adó-, posta- és távírodahivataloknál, vasuti állomásokon és váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvevők részére ingyen adatnak ki. A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét. **A csász. kir. államsorsjátékok vezérigazgatóságától.** (Jótékonycélu sorsjátékok osztálya.)

Makkeladási hirdetemény.

A nagyváradai gör. kath. püspökség belényesi uradalma, a földművelésügyi m. kir. Miniszterium 111561—1918. számú engedélye alapján eladja mintegy 22000 kat, hold bükkös erdősegeinek makkeladását csoportonként, Belényesen a püspökség központi irodájában folyó hó 23 án d. e. 9 órakor tartandó zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverésen.

Belényes, 1918. szept. hó 16-án.
Püspökségi uradalom.

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű fűzőszalon

NAGYVÁRAD,
Nagy Sándor-u. 1.

Parkszálloda épületében

Interurbán telefon:
11-53 szám.

A Szigligeti-színház művésznőinek egyedüli fűző szállítója.

Tisztításokat és átalakításokat elvállalunk. Fűzők mérték után a legrovidebb idő alatt elkészítetnek.

Eladó ingatlanok:

Nyomda-u. 4. sz. ház, földszintes, nagy parkkal.

Rulikovszky-uti 18. sz. alatti 1 emeletes bérház és

Füzes-u. 69. sz. alatti ház.

Felvilágosítást nyújt a Magyar Bank r. t.

Felső Kereskedelmi és Polgári iskolából kimaradt tanulókat magánvizsgára előkészít felelősséggel

a Középiskolai Előkészítő Donát-tanfolyam

Beöthy Ödön-utca 30. sz. Telefon 1000.

Új kereskedelmi tanfolyam

hölgyek részére (gyors- és gépírás, számtan, könyvvitel, helyes és szépírás) szeptember 15-től kezdve a DON. T. féle tanfolyamban Beöthy Ödön-utca 30. Telefon 1000. Telefon 1000.

Mocsáry Sándor

TELEFON: 1404.

Zöldfa-épület, utcai helyiség.

Villany- és vízvezetékszerelő, bádogos, lakatos, műszerész és bronzműves.

Írógép, gramofon, kerékpár és National Cassa javító. Electrotechnikai cikkek, 1/2 Wattos Wolfram-szálas Tungstam-égők, villanyvasalók állandóan raktáron.

LEGF. BUZACSIRIZ,

folyékony „ARGOS” csiriz, faszeg, mindenféle CIPÉSZKELLÉKEK, BŐRTALPVÉDŐK stb. Legf. CSONTENYV

kapható Stern Miklós bőrhulladék üzletében Nagyvárad, Zöldfa-u. 9. sz.

Vidékiek kérjenek árajánlatot

Fésűk

tartós, finom anyagból.

Bontó-, sűrű-, still-fésűk, hajtűk, hajcsattok, oldal- és kontyfésűk, kefék, bőrárak, pipere és toilette szükségletek legjobb beszerzési helye

Fésű- és diszmuáruház
Saspassage 42.

Nebelthau A. utóda Szabó J.
Javítások eszközöltetnek.

Értesítés.

Kapuczinus-u. 11. sz. alatti üzlethelyiségünkben az ideai főzésű szilvóriumnak kimérését megkezdtük. A pénzügyminisztérium által megállapított hivatalos árszabás az üzlethelyiségben ki van függesztve.

Nagyvárad város hatósági központi szeszfordóje.